

Sygn. akt II Ka 474/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Jaszczuk (spr.)
Sędziowie:	SO Jerzy Kozaczuk SO Teresa Zawiślak
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Wierzbicka

przy udziale prokuratora Luby Fiłoc

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2013 r.

sprawy **A. P.**

oskarżonej o przestępstwo z art. 304 kk

na skutek apelacji, wniesionych przez prokuratora i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej

od wyroku Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim

z dnia 18 lipca 2013 r. sygn. akt II K 1218/12

wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt: II Ka 474/13

UZASADNIENIE

A. P. została oskarżona o to, że:

w dniu 3 grudnia 2008r. w M., pow. (...), woj. (...), wyzyskując przymusowe położenie A. i W. małżeństwa S. wiedząc, że osoby te, z uwagi na posiadane wcześniej zadłużenie oraz fakt umieszczenia ich danych w Biurze (...), nie mają możliwości uzyskania pożyczki bądź też kredytu w instytucjach finansowych, zawarła z nimi umowę pożyczki pieniędzy w kwocie 19.300 złotych, która to umowa nakładała na wyżej wymienionych pokrzywdzonych obowiązek świadczenia niewspółmiernego ze świadczeniem wzajemnym, w postaci zapłaty odsetek od wyżej wskazanej kwoty na poziomie 10.700 złotych za okres trzech miesięcy,

tj. o czyn z art. 304 kk

Wyrokiem z dnia 18 lipca 2013 r., Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim:

I. oskarżoną A. P. niewinnił od popełnienia zarzucanego jej czynu,

II. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonej A. P. kwotę 1446,48 złotych, w tym 270,48 zł podatku VAT, tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego,

III. pozostałe koszty procesu przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł prokurator oraz pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej.

Prokurator Rejonowy w Mińsku Mazowieckim zaskarżył wyżej wskazany wyrok na niekorzyść oskarżonej A. P. w całości. Orzeczeniu temu na podstawie art. 427 § 2 kpk oraz art. 438 pkt 2 kpk zarzucił obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie:

- art. 4 kpk, art.7 kpk, art. 92 kpk, art. 410 kpk polegającą na jednostronnej i dowolnej ocenie zebranego materiału dowodowego, dokonanej przez Sąd z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, przeprowadzonej wyłącznie na korzyść oskarżonej oraz bezkrytycznym obdarzeniu wyjaśnień podejrzanej, co w konsekwencji doprowadziło do niezgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy ustalenia stanu faktycznego i następnie uniewinnienia oskarżonej, w sytuacji gdy prawidłowo oceniony materiał dowodowy winien prowadzić do wniosku, iż A. P. swoim zachowaniem wypełniła znamiona czynu zabronionego określonego w art. 304 kk.

- art. 424 § 1 pkt 1 kpk polegającą na nie wskazaniu w należyty sposób przekonywujących przesłanek wydanego orzeczenia, a w szczególności nie odniesienie się do wszystkich istotnych faktów i dowodów zgromadzonych w sprawie, mających istotne znaczenie dla jej rozstrzygnięcia oraz nienależytego wykazania przesłanek przemawiających za przyznaniem wyjaśnieniom oskarżonej prymatu wiarygodności przy jednoczesnym uznaniu za niewiarygodne zeznań pozostałych świadków, w tym w szczególności pokrzywdzonych.

Stawiając powyższe zarzuty skarżący na podstawie art.427 § 1 kpk i art.437 § 1 kpk wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej A. S. zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim w całości na niekorzyść A. P.. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na treść orzeczenia, poprzez przyjęcie, że w sprawie brak jest winy A. P.na dokonanie czynu wyczerpującego znamiona art. 304 kk, w sytuacji, gdy to stanowisko sądu jest wręcz sprzeczne z materiałem zebrany w sprawie.

Wskazując powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje prokuratora i obrońcy oskarżonego zasługują na uwzględnienie w zakresie, w jakim wnoszą o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pierwszym etapem kontroli odwoławczej z art. 438 kpk jest sprawdzenie, czy przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia wykonano zalecenia wydane przez sąd odwoławczy w poprzednim postępowaniu odwoławczym (art. 442 § 3 kpk). Brak wykonania ich jest wystarczający do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Zgodnie z dyspozycją art. 442 § 3 kpk zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Jak wynika z kolei z poglądu doktryny oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego zapatrywania prawne to wskazania interpretacyjne stosowanych w sprawie norm, zaś wskazania co do dalszego postępowania to zalecenia dotyczące potrzeby uzupełnienia materiału dowodowego, sprawdzenia i wyjaśnienia nasuwających się wątpliwości, przeprowadzenia określonych dowodów lub przeprowadzenia ich w określony sposób (np. przez konfrontację), czy nawet ponownego

rozważenia już ustalonych okoliczności ([w:] T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Zakamycze, 2003, wyd. III.). W podobnym zresztą tonie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 września 2002 roku (V KKN 71/01, Prok. i Pr. 2003/2/10) stwierdzając, że „zgodnie z przepisem art. 442 § 3 k.p.k. sąd, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania, związany jest zapatrywaniami i wskazaniem sądu odwoławczego co do dalszego postępowania. Te zapatrywania i wskazania są zatem wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Wynika to przecież jednoznacznie z treści powołanego przepisu”.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, iż Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim uchybił opisanym powyżej wymaganiom, albowiem nie zastosował się do wytycznych zawartych przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniach uchylających poprzednie wyroki w tej sprawie. Sąd Okręgowy uchylając do ponownego rozpoznania pierwszy wyrok w niniejszej sprawie wyraźnie wskazał bowiem, jakie podstawowe i niezwykle istotne okoliczności powinien zbadać Sąd I instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy i jakich to uchybień dopuścił się podczas dotychczasowego procedowania. W szczególności w uzasadnieniu tym Sąd odwoławczy zwrócił uwagę, na konieczność poczynienia ze względu na okoliczności zaistniałe w przedmiotowej sprawie wnikliwych rozważań w kwestii związanej z ustaleniem czy pokrzywdzeni znajdowali się w krytycznym czasie w przymusowym położeniu w rozumieniu art. 304 kk, a jeśli tak, to czy oskarżona miała tego świadomość. Niestety Sąd I instancji rozpoznając sprawę po raz drugi ponownie nie odniósł się do wszystkich aspektów przestępstwa zarzuconego A. P., co stało się powodem kolejnego wyroku kasatoryjnego. Aktualnie prowadzone postępowanie, a w szczególności lektura sporządzonego uzasadnienia Sądu I instancji do zaskarżonego wyroku, wskazuje, że po raz kolejny wskazane powyżej przez Sąd Okręgowy okoliczności ewidentnie pozostały poza zakresem ustaleń Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim, tym razem dodatkowo Sąd ten „poczuł się zwolniony z obowiązku ustosunkowania się do znamion przestępstwa z art. 304 kk”. Należy wytknąć Sądowi, że ignorowanie wytycznych Sądu odwoławczego (art. 442 § 3 kpk) nie tylko anarchizuje proces, powagę czynności procesowych, ale i powoduje nieuzasadnioną multiplikację kosztów. Strony mają prawo wierzyć, że sądy traktują swe słowa poważnie. Choć uzasadnienie wyroku ma charakter dokumentu sprawozdawczego, to jest jedynym źródłem wiedzy o powodach, dla których sąd podjął takie, a nie inne rozstrzygnięcie. Pominięcie w uzasadnieniu wyroku kwestii z powodu których uchylano poprzednie wyroki, każe zakładać, że kwestię tę pominięto również przy wyrokowaniu, co w tym wypadku nie może pozostawać bez wpływu na jego trafność.

Rację ma również oskarżyciel publiczny podnosząc, że rozważania Sądu Rejonowego w zakresie „podejrzeń”, iż podpisane zobowiązanie wekslowe mogło stanowić samodzielne zobowiązanie oskarżycielki posiłkowej wynikające np. z zawarcia tzw. „cichej” umowy pożyczki, poza oficjalnym obiegiem dokumentów nie znajdują oparcia w jakimkolwiek materiale dowodowym. Sąd Okręgowy nie akceptuje zawierania w pisemnych motywach wyroku tego rodzaju rozważań. Nie jest rzeczą sądów snucie podejrzeń, ale precyzyjne ustalenia okoliczności faktycznych znajdujących podstawy w zebranych dowodach. Uzasadnienie wyroku winno spełniać wymogi określone przepisem art. 424 kpk, a nie stanowić miejsce dla podobnych dywagacji. Co więcej w tym zakresie Sąd meriti popadł w sprzeczność, albowiem na tej samej stronie uzasadnienia (k. 530) wskazał jednocześnie, iż „brak jest dowodów pozwalających zanegować, iż dnia następnego została ona (umowa pożyczki) dodatkowo zabezpieczona wekslem, wystawionym przez A. S.”.

Opisana powyżej, a zmaterializowana przez Sąd pierwszej instancji sytuacja z oczywistych względów nie mogła spotkać się z aprobatą Sądu odwoławczego. Niewykonanie wytycznych przy rozpoznaniu niniejszej sprawy oraz poważne uchybienia jakim dotknięte jest uzasadnienie wyroku narusza w sposób rażący przepisy art. 442 § 3 kpk i art. 424 § 1 kpk, a przez to, również zasadę procesu karnego wyrażoną w art. 7 kpk, a ponadto, uniemożliwia kontrolę instancyjną wydanego wyroku. W tym stanie rzeczy nie ulega więc wątpliwości, że ów wyrok musiał się spotkać z kasatoryjną decyzją Sądu Okręgowego. Mając jednocześnie na uwadze doniosły oraz znaczący charakter powyższych uchybień Sąd Okręgowy w Siedlcach uznał za przedwczesne ustosunkowywanie się do pozostałych zarzutów odwoławczych zawartych w obu apelacjach, na co zezwala dyspozycja art. 436 kpk.

Sąd Okręgowy odnosząc się do apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej pragnie jedynie zasygnalizować, iż przewidziany w art. 442 § 3 kpk wyjątek od zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu (art. 8 § 1 kpk) musi być interpretowany w sposób ścisły. Niedopuszczalne jest rozszerzanie uregulowanego w nim zakresu związania sądu,

któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania na inne aniżeli zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania poglądy i zalecenia Sądu odwoławczego. Przepis ten w żadnej bowiem mierze nie ingeruje w zasadę swobodnej oceny dowodów. Sąd pierwszej instancji, rozpoznający ponownie sprawę, ocenia dowody na podstawie własnego przekonania, z uwzględnieniem wskazań, o których mowa w art. 7 kpk (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2009 r. sygn. II KK 224/08, OSNKW 2009/5/39, Biul.SN 2009/4/21). Nie sposób zatem przyjąć, iż skoro dotychczas ustalenia w zakresie sumy pożyczki, jaką pokrzywdzeni otrzymali od oskarżonej nie były przedmiotem rozważań Sądu odwoławczego, to Sąd Rejonowy rozpoznając sprawę ponownie nie może czynić innych w tym zakresie ustaleń. Jednakże stanowisko to winien prawidłowo uargumentować zgodnie ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego. Takich zaś kompleksowych rozważań zabrakło w sporządzonym uzasadnieniu.

Procedując w niniejszej sprawie po raz kolejny, Sąd pierwszej instancji obowiązany będzie ponownie zrealizować cały proces orzeczniczy, a w jego trakcie rolą Sądu będzie zwrócenie uwagi na te elementy, które były przedmiotem analizy i wskazań zaprezentowanych w częściach motywacyjnych wyroków Sądu Okręgowego z dnia 30 marca 2012 r. i 25 października 2012 r. oraz argumenty przytoczone w apelacjach prokuratora oraz pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej. Powinnością Sądu, o ile oczywiście takowa się zmaterializuje, będzie również sporządzenie uzasadnienia wydanego wyroku, przy czym dokument ten, rzecz jasna, musi odpowiadać standardom określonym w art. 424 kpk.